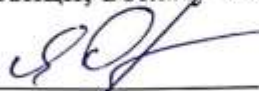

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра композиції

”ПОГОДЖУЮ”

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

”ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

”ПОГОДЖУЮ”

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНСТРУМЕНТУВАННЯ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Спеціалізація	«Симфонічне диригування»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.8.12)
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (6-7), екзамен (8)
Термін викладання	6-8-й семестр
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	денна

Робоча програма навчальної дисципліни «Інструментування» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

МАНУЛЯК Остап Михайлович — кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри композиції ЛНМА імені М.В.Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Композиції*
Протокол від “16” червня 2021 року № 5

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих диригентів що вільно володіють інструментуванням (у тому числі для камерно-інструментальних та невеликих оркестрових складів) здатні проводити аналіз інструментування музичних творів для кращого розвитку власної диригентської концепції інтерпретації твору, а також творчо опрацьовувати готовий музичний матеріал.

Основним завданням дисципліни є навчання студентів володінню засадами інструментального мислення та відтворення в ансамблевій та оркестровій фактурі музичної драматургії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «ІНСТРУМЕНТУВАННЯ» студент повинен **знати**:

- засади ансамблевого та оркестрового інструментального мислення;
- особливості використання інструментів та оркестрових груп у розгортанні камерно-інструментальних та оркестрових творів;

В результаті навчання випускник повинен **вміти**:

- інструментувати твори для різноманітних камерно-інструментальних ансамблів;
- інструментувати твори для однорідних оркестрових груп та симфонічного оркестру;

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові

	цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 11	Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
РН 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

На відміну від інших навчальних програм, програма з інструментування істотно відрізняється за специфікою, оскільки виховання професійного композитора який володіє різними підходами до інструментування не може бути процесом уніфікованим. Необхідно враховувати творчу індивідуальність, психологію кожного студента, міру його обдарування, художні смаки та

уподобання. Тому програма курсу інструментування припускає більш довільне тлумачення, певну варіантність трактування, викликану конкретними педагогічними цілями. Можливі варіанти також закладаються у змісті програми, що дозволить шукати оптимальний шлях індивідуального розвитку студента.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами									
	Екзамени	Заліки	Атестації		Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота	I курс	II курс		III курс		IV курс			
						Всього	у тому числі:				Семестри								
							лекційні	індивідуальні	практичні		1	2	3	4	5	6	7	8	
											Кількість тижнів в семестрі								
						15	15	15	15		15	15	15	15					
Інструментування	8	6,7		4	120	45		45		75							1	1	1

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин				
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота
				Всього	у тому числі:		
					лекційні	індивідуальні	
III	5						
	6	1	30	15		15	15
IV	7	1,5	45	15		15	30
	8	1,5	45	15		15	30

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6 семестр	
Змістовий модуль 1. Струнна група симфонічного оркестру та струнний оркестр. Тема 1. Склад групи та характеристика виразових можливостей скрипок, альтів, віолончелей, контрабасів. Типи оркестрової фактури. Традиційне розділення функцій між партіями. Типи дублювань (унісон, октавне, в певний інтервал; повне, часткове).	8
Тема 2. Гармонія у струнних (акорди з використанням подвійних, потрійних нот, чотиризвучні акорди). Види розташування акордів (вузьке, широке; почергове, часткове накладання, "зчеплення", "оточування"), формування мелодичко-гармонічного фону,	7

	поліфонічної фактури. Нетипові випадки (теситурна перестановка партій).	
	Всього	15
7 семестр		
	Змістовий модуль 2. Дерев'яна духова група. Поєднання струнної та дерев'яної духової груп. Склад сучасної дерев'яної групи (подвійний, потрійний, четверний). Характеристика звучань родових та видових інструментів групи, їх окремих регістрів з позицій природи інструментів, тембрової єдності та контрасту в межах всієї групи. Типи розташування акордів у дерев'яній духовій групі. Принципи формування гармонічної вертикалі: інструментові вузьких і широких інтервалів; консонансів і дисонансів; рівнобіжного і нерівнобіжного руху інтервалів.	5
	Змістовий модуль 3. Мідна духова група. Кількісний склад сучасної мідної духової групи. Характеристика звучань інструментів з позицій тембрової єдності та контрасту, сили звучання, те-ситури. Типи розташування акордів, принципи побудови гармонічної вертикалі в залежності від типу розташування акорду, динамічного відтінку, характеристик сили звучання (звуковий баланс).	5
	Змістовий модуль 4. Поєднання мідної та дерев'яної духової груп. Поєднання дерев'яної та мідної груп. Порівняльна характеристика груп з позицій тембрової єдності та контрасту, сили звучання. Роль валторни як "тембрового інтегратора" двох груп. Побудова акордів (типи розташування, звуковий баланс, дублювання).	5
	Всього	15
8 семестр		
	Змістовий модуль 5. Малий та великий симфонічний оркестр. Проблема диференціації функцій в оркестровій фактурі. Природність голосоведення та контрапункт. Типи дублювань. Оркестрове tutti (повне і неповне). Оркестрове "крещендо" і "дімінуендо". Оркестрова педаль. Оркестровий колорит	15
	Всього	15

Самостійна робота

6 семестр		
	Оркестрування невеликих побудов для струнного оркестру	11
	Поточний контроль	2
	Підсумковий контроль (залік)	2
	Всього	15
7 семестр		
	Оркестрування п'єс для духового квінтету та дерев'яної духової групи оркестру	13
	Поточний контроль	2
	Оркестрування невеликих побудов та п'єс для мідних духових	13
	Підсумковий контроль (залік)	2
	Всього	30
8 семестр		
	Оркестрування творів для малого складу симфонічного оркестру	22
	Поточний контроль	3
	Підсумковий контроль (іспит)	5
	Всього	30

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„Відмінно" А - студент творчо осмислив матеріал курсу інструментування, здатний оперувати ним в інтегративних зв'язках з іншими дисциплінами; аналізувати відповідно до конкретних практичних завдань, пов'язаних із професійним застосуванням отриманих знань; логічно, послідовно викладає фундаментальні принципи інструментування; орієнтується не **лише** в основній рекомендованій літературі, але й в додаткових джерелах з інструментування, інструментознавства та сучасної музики; вільно оперує спеціальною термінологією; має власне відношення до предмету, зіставляє, порівнює отриману інформацію з власним досвідом та уявленнями, творчо осмислює цілі і завдання курсу. Продуктивний, творчий рівень опанування матеріалу.

Представлені на залік/іспит зінструментовані партитури мають оригінальність, яскраву темброву виразність, відмінне володіння технікою інструментування, мають художню вартість.

„Добре" В - студент майже вільно володіє основною інформацією з інструментування, здатний послідовно її переказати, логічно викладає думку; орієнтується в основній фаховій літературі; часто однак не може зробити самостійних висновків і запропонувати власну концепцію застосування засвоєної інформації у майбутній професійній практиці. Орієнтується швидше на готові моделі використання базових знань у професійній діяльності. Репродуктивний рівень опанування матеріалу.

Представлені на залік/іспит зінструментовані партитури показують добре володіння технікою інструментування та основами тембрального опрацювання розвитку музичного матеріалу однак у значній мірі позбавлені оригінальності та індивідуальності в інтерпретації окремих елементів і характеризуються децю шаблонним підходом

„Добре" С - студент володіє основною інформацією з курсу інструментування, здатний послідовно її переказати, логічно викладає думку;

орієнтується в основній фаховій літературі з інструментування; не може натомість зробити самостійних висновків і запропонувати власну концепцію застосування засвоєної інформації у майбутній професійній практиці. Орієнтується швидше на готові моделі використання базових знань у професійній діяльності. Репродуктивний рівень опанування матеріалу.

Представлені на залік/іспит зінструментовані партитури показують загалом добре володіння технікою інструментування та основами тембрального опрацювання розвитку музичного матеріалу однак позбавлені оригінальності та індивідуальності в інтерпретації окремих елементів і характеризуються суто шаблонним підходом

„Задовільно” D - студент має певне уявлення про інструментування, однак, його знання частково досить фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, часто являють собою набір окремих фактів, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує поверхове знання спеціальної літератури з інструментування, невпевненість у визначенні основних положень і дефініцій; демонструє знання основних категорій і понять інструментування, проте без їх глибшого осмислення; його творчі завдання характеризуються відірваністю теоретичних знань від їх практичного застосування. Переважно фрагментарний рівень опанування матеріалу.

Представлені на залік/іспит зінструментовані партитури показують задовільне володіння технікою інструментування та характеризуються здебільшого застосуванням шаблонів

„Задовільно” E - студент має певне уявлення про дану дисципліну, однак, його знання достатньо фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, являють собою набір окремих фактів, подій, явищ, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує поверхове знання спеціальної літератури, невпевненість у визначенні основних положень і дефініцій; демонструє знання основних категорій і понять дисципліни, проте без їх глибшого осмислення; його

творчі завдання характеризуються відірваністю теоретичних знань від їх практичного застосування. Фрагментарний рівень опанування матеріалу.

Представлені на залік/іспит зінструментовані партитури показують задовільне володіння технікою інструментування та характеризуються використанням окремих прийомів які не завжди правильно застосовуються

„Незадовільно” FX - студент має приблизне уявлення про інструментування, однак, його знання дуже фрагментарні, неповні, не пов'язуються в цілісну систему, являють собою набір окремих фактів, назв, що не утворюють цілісної картини; репрезентує майже повне незнання спеціальної літератури з інструментування та інструментознавства, у більшості випадків неспроможність у визначенні основних положень і дефініцій; лише частково демонструє знання основних категорій і понять дисципліни без їх глибокого осмислення; його творчі завдання характеризуються повною відірваністю теоретичних знань від їх наступного практичного застосування. Оглядово-вибірковий рівень опанування матеріалу.

Представлені на залік/іспит зінструментовані партитури показують незадовільне володіння технікою інструментування та характеризуються застосуванням окремих прийомів інструментування які неправильно використовуються

„Незадовільно” F - студент знає окремі факти, події, назви, проте плутається в них, не диференціює за фундаментальними ознаками, не укладає в послідовність за будь-якими фундаментальними ознаками; не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд розвитку ідеї; не володіє спеціальною термінологією інструментування; не може застосувати своїх знань на практиці. Оглядово-вибірковий рівень опанування матеріалу.

Представлені на залік/іспит зінструментовані партитури показують незадовільне володіння технікою інструментування та повну відсутність розуміння ролі і властивостей інструментів в ансамблі/оркестрі а також знань будь-яких прийомів інструментування

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Пояснювально-ілюстративний.
2. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
4. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
5. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Pierre Boulez. Music Lessons: The Collège de France Lectures. University of Chicago Press, Chicago, 2019. 688 с.
2. Voichita Bucur. Handbook of Materials for Wind Musical Instruments. Springer International Publishing, New York, 2019. 819 с.
3. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментровке и оркестровке. 4.1,2 / Пер., ред., вступит. статья и коммент. С.П.Горчакова. - М.: Музыка, 1972
4. Василенко С. Инструментровка для симфонического оркестра. т.1. - М.:Музгиз, 1953; т.2. - М.:Музгиз, 1959
5. Веприк А. Трактовка инструментов оркестра.- М.:Музгиз, 1961
6. Дарваш Г. Правила оркестровки / Пер. с венгер. Е.Айзатудиной и З.Фоно. - Будапешт: Корвина, 1964
7. Н.Зряковский Н. Общий курс инструментоведения. - М.:Музыка, 1976
8. Іщенко Ю. Темброве інтегрування в оркестрових творах М.І.Глінки. - У зб.: Українське музикознавство, 18 (Республіканський міжвідомчий науково-методичний збірник). - К.: Музична Україна, 1983
9. Карс А. История оркестровки / Пер. с. англ. - М.: Музыка, 1989
10. Пистон У. Оркестровка /Пер. с. англ. К.Н.Иванова. Под. ред. К.С. Хачатуряна. - М.:Советский композитор, 1990